

1996. szeptember 5. – **A közelmúltban nem túl nagy csobbanással és kevés pezsgővel vízre bocsátották a Bárkát: nemcsak hajózni, hanem színházat csinálni is muszáj.**

A színházi világ alattomos zátonyokkal és rejtett sziklákkal tűzdelt vízi útján Csányi János irányítja a Bárka - Józsefvárosi Színházi és Kulturális Közhasznú Társaságot.

A Kisménediből származó fiatalember alighogy kilépett a színészek alma materéből, gondolt egy nagyot: 46 év után miért ne alapíthatná újra a soproni színházat?

Az ötletet tetszéssel fogadják a soproni városatyák, s 220 évvel a színházalapító elődök nyomában - Kiss Csabával és Matuz Jánossal - közel egy évig dolgozik az intézmény tervein. A képviselő-testület azonban - két szavazat többséggel - az országosan ismert Mikó-Haumann párost ülteti a készbe. Csányiéknak a kudarcban oly neves elődjük van, mint Latinovits Zoltán: neki sem sikerült négy évtizeddel ezelőtt a határszáron színházat gründolnia. Emberünk nem keseredik el, hanem bizonyítani akar. Elnézi öt év, eközben megalkotja a Játék című produkciót, valamint a Szentivánéji álmot Kulka Jánossal, Udvaros Dorottyaival és másokkal. Ez a miniszínház egyetlen produkcióból álló magánvállalkozás. Hét díjat nyer és a szakma fölfigyel az eredeti előadásra. Egy évvel ezelőtt már úgy érzi, hogy kellően fölverte magát szakmai és menedzseri tapasztalatokkal a soron következő színházalapításhoz. Álmai színháztermét a VIII. kerületi Orczy-kertben az egykori Ludovika vívócsarnokában találja meg. A bátrakat a szerencse is megsegíti: az épületet az önkormányzat éppen föl akarja újítani, a szükséges pénz nagy része rendelkezésre áll. Társaival lázas szervezőmunkába kezd. Elkészül a koncepció és a megvalósítási terv egy kis társulattal működő színházhoz. Az alkotók széles körű tevékenységet folytató közösséget szeretnének létrehozni, amely újságot ad ki, gyermekrendezvényeket szervez, pártoló tagságot gyűjt, együttműködik a Vörösmarty Gimnázium drámatagozatával, a Gödöllői Színházi Nevelési Központtal, nemzetközi fesztivált terveznek a Grassalkovich-kastélyban, vidéki és határon túli előadásokat fogad be és szellemi alkotóműhelyként működik. Ambíciózus tervek, különösen napjainkban, amikor színházakat vonnak össze és szüntetnek meg. Ám a harc első nagy csatáját megnyerték: a VIII. kerületi képviselő-testület két szavazat többséggel támogatta a színházalapítókat, így megalakulhatott a 75%-os önkormányzati és 25%-os alapítványi tulajdonrészesedéssel a Bárka kht. A költségek 70%-át a Művelődési és Köznevelési Minisztérium, 12%-át a kerület fedezi, 10% saját bevételre számítanak és 8%-ot várnak a fővárostól. Ezek az összegek 1997. II. félévében, az induláskor 56 millió forintot tesznek ki.

- Nem kis fegyvertény napjainkban színházat alapítani - adom föl a labdát Csányi Jánosnak.

- Nem rajtam múlt a dolog. Szerencsésen találkozott a VIII. kerületiek rekonstrukciós szándéka, a minisztérium struktúra-változtatási elképzelése a mi terveinkkel. Jó szellemű képviselőtestülettel találkoztunk, mely a szorító napi gondokon túl hosszú távú döntéseket is hajlandó, volt hozni. Hasonló segítőkészséget tapasztaltunk a minisztériumban a színházi osztályvezető, Szabó István részéről is. Kiállt a szakma is mellettünk. Száz reprezentáns személyiségnek - íróknak, rendezőknek, színészeknek - küldtük el a tervezetünket, és két nap alatt hatvanan válaszoltak. A színészkamara is támogatta az elképzelést.

- Az utóbbi években a kulturális élet is szekértáborokra szakadt.

- Nem értem apáink nemzedékét, akiknek energiájuk nagy részét fölemésztte ez a harc. A kultúrának éppen az a feladata, hogy összekapcsolja az embereket, erőt és hitet adjon. A Bárka létrehozásakor arra törekedtünk, hogy ne kapcsolódjunk párthoz, hanem találjunk jó szellemű, segítőkész embereket. Úgy tűnik, sikerült.

- Milyen lesz a Bárka Színház?

– Elsősorban színházi és kulturális központ szeretnénk lenni. A társulat alig húsz főből áll majd, a vendégekkel és a stábbal hatvan-hetvenen leszünk. Reményeink szerint sajátos arculat, személyes hang és könnyen változtatható struktúra jellemzi majd. A társulat mellett alkotóműhely működik, amely írókat, dramaturgokat, zeneszerzőket és filmrendezőket foglalkoztat.

– Milyen műveket vesz a fedélzetére a Bárka?

– Elsősorban az általunk készített darabokat szeretnénk bemutatni, de ez nem jelenti azt, hogy Shakespeare-t vagy a mai szerzőket kizárnánk.

– Ez így elég kockázatos hajózásnak tűnik...

– Mindenképpen az, de meg kell kísérelnünk. A tapasztalatok majd tovább alakítják a koncepciókat.

– Ennék mi a lényege?

- Mostanában a kultúra, a színház kevésbé érdekli az embereket. A színház komoly válságban van. Mi nem az elit számára szeretnénk színházat csinálni, hanem igyekszünk megtalálni az elit- és a tömegkultúra között az egyensúlyt. Megpróbáljuk szórakoztatni és gazdagítani az embereket, miként azt Shakespeare tette annak idején.

A Bárka - nevéből adódóan - nyitott és befogadó. Nem egy-két ember fog dönteni a darabok színrevitelekor, hanem az alkotás - az írástól a bemutatásig - egy közösség munkája tesz.

Magyarán: a drámákat a színházban kell megírni. A darabok jelentős része ugyanis színházidegen, mert a legtöbb író nem színházi ember.

– Szervezhető ilyen programszerűen az alkotó folyamat?

– Szerintünk igen. A keretek mindenképpen egyénre szabottak, az ötlettől a megvalósításig terjedő folyamatot nem a színház, hanem az író szabja meg, de a darabot csak nyersanyagként tekintjük, amely a próbákra még sokat változik. Annál jobb egy dráma, minél több ötlet épül bele a rendezőtől, a dramaturgtól, a színészekről, a zeneszerzőktől vagy a mozgástervezőtől. A dráma mint irodalmi műfaj csak akkor értelmezhető, ha már bemutatták, ha már színházzá lett. A be nem mutatott drámák szerintem nem léteznek. A színházat nem az irodalom felől kell megközelíteni. A drámaírónak elsősorban használható darabokat kell írnia. Ha elég tehetséges, akkor az irodalmi értékeit tekintve is jó a mű. Egyébként az Erzsébet kori Angliában is kalákában írták a darabokat és a próbákra létrejött improvizációkat beemelték a művekbe. Ma sajnos kevés jó dráma születik és kevés a tehetséges drámaíró.

– Ez a színház mennyiben hat majd másként, mint a többi?

– Két dolgot említhetnék. Mivel a munkafolyamat megváltozik, előtérbe kerül az improvizáció. A közönség így részese lehet a játék születésének. Másrészt fontos a színház belső tere. Mi kifejezetten stúdió jellegű tereket kívánunk fölépíteni. A 150 évvel ezelőtti építészeti megoldást - külön a rögzített színpad és a nézőtér - nem tartom jónak. A mi nagy belső terünk mindig másként épülhet föl, hogy ezzel is fokozzuk az előadás hatását. A Szentivánéji álomban a nézők valamennyien hintákon ülnek.

Így egészen más viszonyba kerülnek a játékkal, lélekben benne vannak, de mégsem kényszerülnek részvételre. A XX. század végén talán nem tűnik „lilának”, hogy a színházban erőterekről, energiák áramlásáról van szó. Az alapkérdés persze mindig föltehető: mi is a színház?

-Apropó: mi lesz tehát a Bárka Színház?

- Ha pontosan tudnám a választ, akkor nem kellene megcsinálni a Bárkát. A színház nem elméleti, hanem gyakorlati műfaj, azt még nem tudhatom, ami az elkövetkező évek tapasztalata

lesz. **Zétényi Zoltán**

Kerekes Pál képviselő (MDF), kulturális tanácsnok - Tavalycsöndben megünnepeltük az Orczy-kert fönnállásának 200. évfordulóját. Ott minden talpalatnyi föld kincs. Szemben a Fűvészkert, nem messze tőle az Illés-kút, amely évszázadokig a pestiek ivóvizét szolgáltatta. A Ludovika vívótermében a Rákosi-időkben politikai nagygyűlések zajlottak, mostanában pedig nótáesteket és rockkoncerteket tartottak. Nem sikerült az igazi rendeltetését megtalálni. Kulturális tanácsnokként azt kellett megvizsgálnom, hogy nem sérti-e a kerület lakóinak érdekeit, ha az eddigi funkciók megszűnnék. Azt hiszem, a Bárka olyan jó ügy, ami mellett érdemes volt kiállni. Biztos, hogy lesznek konfliktusok, de a kerületet csak mi, VIII. kerületiek emelhetjük föl.

Molnár György képviselő (MSZP), az önkormányzati bizottság elnökeként a Bárka kht. előterjesztője. - Széles körű munka folyik a kerület arculatának átalakítása érdekében. Sok érték van a kerületben, de mégis állandóan a prostitúció és a bűnözés kapcsán emlegetik. Szeretnénk ezt a képet megváltoztatni. Ebbe a folyamatba illik az Alfa mozi épületébe költöző Természettudományi Múzeum, a Baross utca-Üllői út közötti városrehabilitáció, valamint az Orczy téren létesülő Fórum Centrum kereskedelmi központ. A Bárka Színházzal egy tehetséges, tenni vágyó fiatal. csapat jön a kerületbe. Reméljük, ez is elősegíti azt, hogy fiatal értelmiségiek jöjjenek a kerületbe. A kispénzű, kezdő szakemberek letelepedését a lakásgazdálkodásunkkal is igyekszünk támogatni. Arra nincs pénzünk, hogy az Orczy-kertet teljesen rendbe hozzuk, de ha elkezdjük a Bárka Színházzal, talán akadnak olyan beruházók, amelyek fantáziát látnak egy kulturális célú terület rekonstrukciójában vagy támogatásában, hiszen egy nemes cél pártolása ez.